

מדינת ישראל משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

כ"ז בטבת התשס"ג

1 בינואר 2003

חוזר ביטוח 2003/1

דברי הסבר לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001

ב-17 בפברואר 2002 נכנס לתוקפו הצו שבנדון. הצו מטיל חובות זיהוי, אימות ודיווח על מבטחים וסוכני ביטוח, העוסקים בביטוח חיים. חוזר זה נועד להבהיר את הוראות הצו במטרה למנוע אי בהירות ביישומו.

1. הגדרות:

"ביטוח חיים" – הגדרה זו כוללת פוליסות פרט ופוליסות תגמולים או קצבה לעצמאים בלבד, ובלבד שיש בהן מרכיב חיסכון. ההגדרה אינה כוללת פוליסות שיש בהן מרכיב ריסק בלבד (בפוליסות פרט ובפוליסות ביטוח חיים קבוצתי), ואינה כוללת פוליסות לעובדים, לרבות לבעלי שליטה. לעניין זה, בעל שליטה כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודת מס הכנסה.

"הרשות המוסמכת" – הרשות לאיסור הלבנת הון, הרשות עוסקת בניהול מאגר המידע הנצבר כתוצאה מדיווחים המועברים אליה מכוח סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון (להלן - החוק).

"חוזה ביטוח בפרמיה נמוכה" – מדובר בחוזה ביטוח חיים שהפרמיה השנתית בו לצורך חסכון בלבד, אינה עולה על 20,000 ₪. יש לבחון את כל חוזה ביטוח חיים אשר בתוקף לצורך תחולת ההגדרה עליהן. אם דמי הביטוח ששולמו לחסכון, עולים על 20,000 ₪ באחת מהשנים בהן החוזה בתוקף מיום כריתתו, אזי חוזה זה לא נכלל בהגדרה.

על כל מבטח לבדוק את חוזה ביטוח חיים שבתוקף אשר נכנסים לתחולת ההגדרה ולסמנם בסימון מיוחד לצורך זיהויים.

"יחיד" - ההגדרה מנוסחת כברירת מחדל להגדרות "תאגיד", מוסד ציבורי ו"תאגיד שהוקם בחוק בחוץ לארץ".

מדינת ישראל
משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

בהגדרת "יחיד" נכללת גם "שותפות לא רשומה". לפיכך בנוגע לשותפות כאמור, יש לרשום את פרטי כל אחד מהשותפים בה, ולא את פרטי השותפות הלא רשומה. במידה ואחד השותפים בשותפות הלא רשומה הוא תאגיד, יחולו עליו הכללים החלים לגבי תאגיד.

"מבטח" - ההגדרה כוללת מבטח ישראלי שקיבל רשיון לפי סעיף 15(א)(1) לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, וכן מבטח חוץ שקיבל רשיון לפעול בישראל לפי סעיף 15(א)(2) לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח.

"מוטב למקרה חיים" - מי שזכאי לקבל את תגמולי הביטוח בקרות מקרה ביטוח בחיי המבוטח, המוטב על-פי ההגדרה יכול להיות המבוטח עצמו או מוטב אחר.

"מוטב למקרה מוות" - מי שזכאי לקבל את תגמולי הביטוח בקרות מקרה ביטוח, כאשר מקרה הביטוח הוא מות המבוטח.

"מוטב שנקבע לפי זיקה" - סעיף 44 לחוק חוזה ביטוח מאפשר קביעת מוטבים לפי זיקתם למבוטח וללא צורך בנקיבת שמם ופרטי זיהויים. במקרה שכזה אין למבטח פרטים אישיים של המוטבים אלא רק את זיקתם למבוטח. הזיקה חייבת להיות מוגדרת ומפורשת כך שניתן יהיה לזהות באופן מוחלט את המוטבים בקרות מקרה ביטוח. מוטב שנקבע לפי זיקה יכול שיהיה מוטב למקרה חיים או מוטב למקרה מוות.

"מוטב קרוב" - בשונה מ"מוטב לפי זיקה", מוטב קרוב הוא מוטב שפרטיו האישיים וזיקתו למבוטח ידועים. הזיקה בהגדרה זו, היא אחת מאלה: בן-זוג, ילד, נכד. כל זיקה אחרת אינה כלולה בהגדרה זו. מוטב קרוב יכול להיות מוטב למקרה חיים או מוטב למקרה מוות. מוטב שצוין רק לפי זיקתו למבוטח וללא נקיבת שמו, גם אם הוא בן-זוגו, ילדו או נכדו של המבוטח, אינו נכלל בהגדרת "מוטב קרוב".

"מיופה כוח" - מיופה כוח הוא כל אדם שמבוטח, בעל פוליסה, מוטב למקרה חיים או מוטב למקרה מוות ייפה את כוחו לבצע עבורו פעולות במסגרת חוזה ביטוח חיים. בהגדרה זו נכלל גם מיופה כוח שקיבל ייפוי כוח חד-פעמי לביצוע פעולות במסגרת חוזה ביטוח חיים. במידה והפעולה נעשית על-פי הוראה תחומה בידי המבוטח, לא יראו בשליח מיופה כוח.

"מקבל שירות" - ההגדרה כוללת כל מי שהוא צד לחוזה ביטוח חיים, לרבות מיופה כוח ומוטב למקרה חיים, אך למעט מוטב למקרה מוות. **מוטב למקרה מוות הופך למקבל שירות, רק לאחר פטירת המבוטח**, לפיכך הדרישות הנוגעות למוטב למקרה מוות בצו חלות רק לאחר ביצוע פעולה על-ידו.

"תושב" - הגדרת "תושב" כוללת מי שנמצא בישראל כאזרח ישראלי או ע"פ אשרת עולה או תעודת עולה, או ע"פ רישיון לשיבת קבע וכן אדם אחר הנמצא כחוק בישראל אך לא ע"פ רישיון לשיבת מעבר או לשיבת

ביקור או ע"פ דרכון חוץ דיפלומטי וכן אזרח ישראלי שאינו תושב כאמור, הרשום במרשם האוכלוסין (אזרח ישראלי בעל מספר זהות ישראלי, החי באופן קבוע מחוץ לישראל ורשום במרשם האוכלוסין).

פרק ב': חובות זיהוי

2. רישום פרטי זיהוי

סעיף 2(א)

סעיף זה מחייב את המבטח לבצע רישום של הפרטים שלהלן לכל אחד מהגורמים הקשורים לחוזה ביטוח חיים (מבוטח, בעל פוליסה, מי שכרת את החוזה עבורם, מיופה כוח, מוטב למקרה חיים שאינו מוטב לפי זיקה או שאינו מוטב קרוב), במועד התקשרות. הפרטים הנדרשים הם:

1. שם – לרבות שם משפחה.

2. מספר זהות.

3. תאריך לידה ומין, ובתאגיד תאריך התאגדות.

4. מען.

על מבטח לקבל מסמכים ולאמת את הפרטים (למעט מען) על-פי הכללים הקבועים בסעיף 3 שיפורט בהמשך.

הוראות כללית

1. הוראות סעיף 2 חלות על פוליסות שהפרמיה השנתית לחסכון בהן גבוהה מ-20,000 ₪ (להלן-פוליסות בפרמיה גבוהה).
2. לגבי פוליסות כאמור שנכרתו לאחר ה-17 בפברואר 2002 (להלן- פוליסות חדשות), יחולו הוראות הסעיף במועד ההתקשרות. בכל שינוי של צד לפוליסה קיימת חובת זיהוי במועד ביצוע הפעולה.
3. חוזי ביטוח חיים שנכרתו לפני 17 בפברואר 2002 יחולו הוראות הסעיף במועד ביצוע פעולה יזומה שאינה משיכת כל תגמולי הביטוח החל מ-17 בפברואר 2003.
4. ביצוע פעולה בפוליסה בפרמיה נמוכה, שבעקבותיה היא הופכת לפוליסה בפרמיה גבוהה, תחשב כהתקשרות בפוליסה בפרמיה גבוהה, לעניין חובת הזיהוי.
5. אם מדובר בשלב ההתקשרות, מבטח יקבל מסמכי זיהוי של כל הצדדים לפוליסה שצוינו לעיל, ויאמתם תוך פרק זמן שלא יעלה על 30 יום, אך בכל מקרה לפני תשלום תגמולי הביטוח או מתן הלוואה למבוטח כנגד שיעבוד חוזה ביטוח חיים. אם מדובר בביצוע פעולה כלשהי לאחר ההתקשרות, מבטח יקבל מסמכי זיהוי לפי הנדרש ויאמתם ביום ביצוע הפעולה (כדי להימנע מהפרת הוראות הצו רצוי לדרוש מסמכי זיהוי בטרם ביצוע הפעולה).

כללים אלה חלים גם על סעיפים 2(ב-ו)

סעיף 2(ב)

סעיף זה מרחיב את הדרישה לקבלת פרטי הזיהוי שבסעיף 2(א)(1), גם ממוטב למקרה חיים שהוא מוטב קרוב. הסעיף מתייחס גם לשלב ההתקשרות וגם להוספת מוטב קרוב לחוזה ביטוח חיים.

סעיף 2(ג)

סעיף זה מרחיב את הדרישה לקבלת פרטי הזיהוי שבסעיף 2(א)(1), למקרה של שינוי צדדים לפוליסה, שהם מיופה כוח ומוטב למקרה חיים רגיל (שאינו מוטב שנקבע לפי זיקה ואינו מוטב קרוב). לפיכך, הסעיף אינו מתייחס לשלב ההתקשרות, אלא רק לשלב ההוספה. בכל הוספת מיופה כוח ומוטב כאמור לפוליסה יש לרשום את פרטי הזיהוי שלו בטרם ההוספה, לקבל מסמכים ולאמתם ע"פ הכללים הקבועים בסעיף 3.

סעיף 2(ד)

סעיף זה מתייחס לביצוע פעולות על ידי מיופה כוח ומוטב כלשהו, לרבות מוטב למקרה חיים, מוטב לפי זיקה ומוטב למקרה מוות. יודגש כי הכוונה בסעיף זה ל"פעולה", לרבות למשיכת תגמולי ביטוח ולפדיון פוליסה. בכל מקרה כאמור, רישום הפרטים צריך להיות בטרם ביצוע הפעולה. כמו כן, יש לקבל מסמכים ולאמתם ע"פ הכללים הקבועים בסעיף 3.

סעיף 2(ה)

סעיף זה מתייחס לכל פעולה, למעט העברה בנקאית, שמתבצעת בחוזה הביטוח (תשלום פרמיה, משיכת תגמולי ביטוח, קבלת הלוואה וכדומה) בסכום של 50,000 ₪ ומעלה, על-ידי מי שאינו רשום כצד לפוליסה. רישום פרטי הזיהוי של מבצע הפעולה יתבצע ביום ביצוע הפעולה (כאמור, כדי להימנע מהפרת הוראות הצו רצוי לדרוש מסמכי זיהוי בטרם ביצוע הפעולה).
כמו כן, יש לקבל מסמכי זיהוי ולאמתם על-פי הכללים הקבועים בסעיף 3. דוגמא לפעולה כאמור - משיכת תגמולי ביטוח על-ידי מעקל/מוציא לפועל.

סעיף 2(ו)

בטרם תשלום תגמולי ביטוח למוטב תאגיד (אין זה משנה איזה סוג מוטב התאגיד), יש לרשום את פרטי הזיהוי של כל בעלי השליטה בתאגיד, ע"פ טופס הצהרה שיוגש למבטח בחתימת מורשי חתימה בתאגיד. במידה ולא הושג מספר זהות של אחד מבעלי השליטה בתאגיד ניתן לרשום במקום את תאריך לידתו, מינו ובתאגיד את תאריך ההתאגדות ומדינת אזרחותו.

סעיף 2(ז)

סעיף זה חל רק על פוליסות בפרמיה נמוכה. הסעיף חל רק במועד תשלום תגמולי הביטוח בטרם ביצוע תשלום כאמור יש לרשום את פרטי הזיהוי של המוטב הספציפי בלבד, לרבות אם המוטב הוא המבוטח עצמו. כמו כן יש לקבל מסמכי זיהוי ולאמתם לפי הקבוע בסעיף 3.

3. אימות פרטים ודרישת מסמכים

סעיף 3(א)

שלב ההתקשרות- רלוונטי לפוליסות חדשות בלבד, מבטח יקבל מסמכי זיהוי ויאמתם בתוך 30 יום מיום כריתת הפוליסה, התקנה אומנם מאפשרת למבטח זמן של עד 30 יום לקבל לידיו את מסמכי הזיהוי ולבצע אימות אך רצוי שהמבטח יבצע את הנדרש באופן מיידי. הדבר מקבל משנה תוקף בפעולה החייבת בדיווח לפי סעיף 6. באשר לביצוע פעולה אחרת – מבטח יקבל מסמכי זיהוי ויאמתם ביום ביצוע הפעולה. מבטח לא ישלם תגמולי ביטוח ולא ייתן הלוואה כנגד שיעבוד פוליסה, בטרם יקבל מסמכי זיהוי ואימת אותם אם נדרש אימות. הוראה זו נכונה בכל מצב, הן לגבי פוליסות חדשות והן לגבי פוליסות קיימות.

סעיף 3(א)(1) יחיד תושב ישראל

רישום שם פרטי, שם משפחה, מספר זהות, תאריך לידה ומין של יחיד תושב הארץ יתבצע על-פי הרשום בתעודת הזהות שלו. בשני מקרים חריגים ניתן להשתמש בתעודות אחרות: במקרה של עולה חדש – ניתן לרשום פרטי זיהוי ע"פ תעודת עולה, רק עד 30 יום מיום הנפקתה. לא ניתן להשתמש לצרכי זיהוי בתעודת עולה לאחר 30 יום מיום הנפקתה. במקרה שהזיהוי נעשה מחוץ לישראל והיחיד הוא תושב ישראל, ניתן להשתמש לצורכי זיהוי בדרכון ישראלי. לא ניתן להשתמש בדרכון ישראלי אם הזיהוי נעשה בישראל.

יודגש כי בכל מקרה תעודות אחרות בהן רשומים פרטי הזיהוי שלהלן, לרבות רישיון נהיגה, אינן קבילות.

מבטח ישמור עותק מצולם של התעודה הכוללת את הפרטים הרשומים לעיל, ויאמת את הפרטים לעיל עם הרשום במרשם האוכלוסין. תהליך האימות חייב לכלול השוואת תאריך הנפקת התעודה עם תאריך הנפקת התעודה האחרונה במרשם האוכלוסין.

סעיף 3(א)(2) יחיד תושב חוץ

רישום שם פרטי, שם משפחה, מספר דרכון או מספר תעודת מסע, תאריך לידה ומין, יתבצע ע"פ הרשום בתעודה, רק אם היא אחת מאלה: דרכון חוץ או תעודת מסע. יודגש כי תעודות אחרות בהן רשומים פרטי הזיהוי שלהלן, לרבות רישיון נהיגה בינלאומי, אינן קבילות. מבטח ישמור עותק מצולם של התעודה הכוללת את הפרטים הרשומים לעיל. אימות פרטי הזיהוי יתבצע אל מול מסמך אחר שהוא אחד מאלה, בסדר עדיפות יורד: (1) מסמך זיהוי אחר הנושא תמונה ומספר זהות; (2) מסמך הנושא שם או מספר זהות, וכן מען או תאריך לידה; (3) כרטיס אשראי. על המבטח לקבל לידיו העתקים מצולמים מכל מסמכי הזיהוי כאמור, לרבות כרטיס אשראי, אם האימות בוצע מולו.

סעיף 3(א)(3) תאגיד ישראלי

רישום שם, מספר הרישום במרשם המתאים ותאריך התאגדות, יתבצע ע"פ תעודת הרישום של התאגיד. במידה וחסר אחד מהפרטים לעיל יש לקבל אישור עו"ד לגבי הפרט החסר. בכל מקרה על מבטח לקבל ולשמור שני מסמכים לצורכי אימות: 1. עותק מאושר מתעודת ההתאגדות של התאגיד. 2. אישור עו"ד בעל רישיון לעריכת דין בישראל, על קיום התאגיד, שמו ומספר הרישום במרשם המתאים. בכדי להקל בהליך האימות על התאגיד רשאי מבטח לחלופין, לאמת את עובדת רישום התאגיד, מול המרשם המתאים ישירות ולשמור על פלט האימות שבוצע לדוגמא: פלט מרשם החברות על פרטי התאגיד (כפלט האימות יש לוודא כי רשומים פרטי הזיהוי של התאגיד: שמו הרשום, מספר רישום ותאריך התאגדות).

סעיף 3(א)(4) תאגיד חוץ

לגבי תאגיד חוץ- רישום שם, מספר הרישום, יתבצע על-פי מסמך המעיד על רישום התאגיד, אם אחד מהפרטים לעיל חסר במסמך יש לקבל אישור עו"ד לגבי הפרט החסר, יכול להיות עו"ד שיהיה גם עורך דין בעל רישיון לעריכת דין במדינת חוץ. על המבטח לקבל ולשמור: (1) מסמך המעיד על רישום התאגיד; (2) אישור עו"ד בעל רישיון לעריכת דין בישראל, על קיום התאגיד, שמו ומספר הרישום במדינת ההתאגדות. במידה ואין רישום של תאגידי מסוגו במדינת ההתאגדות, יש לצרף אישור עו"ד על כך שאין רישום במדינה זו.

סעיף 3(א)(5) מוסד ציבורי ותאגיד שהוקם בחיקוק בארץ

במוסד ציבורי אימות השם יעשה לפי הצהרת מקבל השירות, בתאגיד שהוקם בחיקוק יש לצרף העתק של החיקוק לפיו הוקם התאגיד או אישור עו"ד על קיום החיקוק.

סעיף 3(א)(6)

סעיף זה מאפשר למבטח רק בכריתת חוזה ביטוח חיים בחו"ל לבצע זיהוי של יחיד תושבי חוץ ותאגיד חוץ על-פי הדרישות הנהוגות במדינת מושבם וכל זה בתנאי שבמדינה מתקיימת חקיקה המחייבת זיהוי לקוחות.

סעיף 3(ב)

במשיכת תגמולי ביטוח בחוזה ביטוח בפרמיה נמוכה, ששווי סכום התגמולים שמקורם בהפרשות לחסכון בפוליסה, המגיעים למוטב המושך נמוך מ-200,000 ₪, יש לקבל מסמכי זיהוי של המוטב המושך אך אין צורך באימות פרטיו.

לפיכך, במשיכה מפוליסה בפרמיה נמוכה, על-ידי מוטב (לרבות המבוטח עצמו) אם סכום התגמולים שמקורם בהפרשות לחסכון, המגיעים לו גבוה מ-200,000, גם אם משך סכום נמוך מ-200,000, יש לקבל מסמכי זיהוי של המוטב המושך ולאמת את פרטיו.

סעיף 3(ג)

כדי שעותק של מסמך יחשב כ"העתק מאושר" הוא חייב באימות על ידי אחד מהגורמים הבאים:

1. הרשות שהנפיקה את מסמך המקור;
2. עורך דין בעל רישיון תקף בישראל. לא יוכר צילום מסמך מאושר בחתימת עורך דין בעל רישיון לעריכת דין במדינת חוץ.
3. פקיד של המבטח, שבפניו הוצג המסמך המקורי.
4. רשות שצוינה בסעיף 6 לאמנה המבטלת את דרישות האימות לתעודות חוץ ציבוריות.
5. נציג קונסולארי או דיפלומטי ישראלי בלבד, מחוץ לישראל.

4. הצהרה על בעל שליטה ועל אחר

(א) בכל התקשרות בחוזה ביטוח חיים נדרשת הצהרה של בעל הפוליסה והמבוטח כי הם פועלים עבור עצמם בלבד.

(ב) בכל תשלום תגמולי ביטוח, יש לקבל מהמוטב, בטרם התשלום, הצהרה אם הוא פועל עבור עצמו או עבור אחר. במידה והמוטב פועל עבור אחר, ההצהרה צריכה לכלול את שמו ומספר זהותו של הגורם אחר. אם לא נמצא בידי המבטח מספר הזהות של הגורם האחר, לאחר שנקט אמצעים סבירים להשגתו, יש לקבל את הנתונים החלופיים הבאים: ביחיד- תאריך לידה ומין, בתאגיד – תאריך התאגדות, ביחיד ובתאגיד - מען ומדינת האזרחות.

(ג) בכל מקרה של תשלום תגמולי ביטוח למוטב תאגיד, יש לקבל בטרם התשלום, הצהרה חתומה על-ידי מורשי חתימה בתאגיד פרטי הזיהוי של כל בעלי השליטה בתאגיד, לפי הכללים שבסעיף 2(ו).

5. שמירת מסמכי זיהוי

העתקי מסמכי זיהוי ומסמכי האימות ישמרו לתקופה של שבע שנים מתום השנה שבה הסתיימה חבותו של המבטח על-פי החוזה, מסמכים סרוקים ניתן לשמור בקבצי מחשב. המסמכים לשמירה כוללים כל מסמך שנמסר לצרכי זיהוי ואימות שנדרש עפ"י צו זה.

פרק ג' – חובות דיווח

6. דיווח על פעולות או מקרים

פעולה בסעיף זה מבוצעת על-ידי מקבל השירות ולא על-ידי המבטח/סוכן הביטוח. בדרך כלל מדובר בפעולה חד-פעמית לפוליסה בודדת, למעט פעולות שהסכומים בהן נצברים מתחילת שנה או שהם נובעים ממספר פוליסות (סעיפים 6(ב)(3) ו-6(ב)(11)).

סוכן ביטוח

על סוכן ביטוח חלות 2 דרישות בלבד (סעיפים 6(א) ו-6(ג)). דרישה אחת היא שהסוכן חייב בדיווח למבטח שקשור בחוזה הביטוח. הדרישה השנייה היא דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון.
דיווח למבטח – סעיף 6(א) מחייב דיווח על קבלת דמי ביטוח במזומן או בהמחאת נוסעים בסכום שווה ערך ל- 100,000 ₪ לפחות.

דיווח לרשות – סעיף 6(ג) מחייב את הסוכן בדיווח סובייקטיבי כאשר הפעולה נראית בעיניו בלתי רגילה או חריגה או לא תואמת את פרופיל הלקוח כפי שהוא מכיר או שמתבצעת פעולה או פעולות אשר נראה כי מטרתן לעקוף את חובת הדיווח (גם אם חובת הדיווח חלה על מבטח ולא רק על הסוכן). המשמעות היא שהסוכן חייב להכיר את דרישות הדיווח החלות גם על המבטח. במידה וסוכן אכן ניתקל במקרה שבו מבוטח מנסה לעקוף את חובת הדיווח החלה עליו או על מבטח, עליו לדווח באופן מיידי לרשות לאיסור הלבנת הון.

מבטח

על מבטח חלות החובות הבאות:

- סעיף 6(ב)(1) –** דיווח שהועבר ע"י סוכן הביטוח חייב בהעברה לרשות.
- סעיף 6(ב)(2) –** כל הפקדה של סכום חד פעמי בסך של 100,000 ₪ ומעלה שאינה מתקבלת במזומן או המחאת נוסעים חייבת בדיווח.
- סעיף 6(ב)(3) –** הפקדה של מעל 500,000 ₪ בכל חוזי ביטוח החיים של המבוטח אצל המבטח, במהלך שנת מס חייבת בדיווח. הבדיקה בסעיף זה היא מצטברת מתחילת שנת מס. לפיכך מבטח נדרש לבצע בדיקה פעם בחודש ולדווח כנדרש לרשות לאיסור הלבנת הון.
- סעיף 6(ב)(4) –** תשלום תגמולי ביטוח הנובעים מהפקדות בגין חסכון, בסך של 1 מיליון ₪ ומעלה, אשר מועברים על ידי המבטח לחוץ לארץ עפ"י הוראה שקיבל, מחייב דיווח.
- סעיף 6(ב)(5) –** כאשר מבטח משלם תגמולי ביטוח הנובעים מהפקדות בגין חסכון בסכום שווה ערך ל- 200,000 ₪ ויותר בשיק שאינו למוטב בלבד אזי הוא חייב בדיווח על כך. מאחר ושיק כזה ניתן להסבה נקבע סכום לדיווח נמוך יותר. בהעברת אגב יש לציין כי ראוי שמבטחים לא ישלמו תגמולי ביטוח בשיקים שאינם למוטב בלבד ככלל.

מדינת ישראל
משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

סעיף 6(ב)(6) – בתשלום תגמולי ביטוח הנובעים מהפקדות בגין חיסכון, בסכום שווה ערך ל-1 מליון ₪ ומעלה למוטב למקרה חיים, כאשר חשבון הבנק אינו על שם המוטב, על מבטח לוודא לפני ביצוע העברה למוטב למקרה חיים, שחשבון הבנק הוא אכן של המוטב.

סעיף 6(ב)(7) – סעיף זה נועד לדיווח על מקרה שהמוטב למקרה חיים אינו המבוטח עצמו ואינו קרוב (בן זוג, ילד, נכד), תשלום לגורם אחר עשוי לעורר סימני שאלה ולכן נקבע סכום נמוך יחסית לדיווח בסך של 200,000 ₪.

סעיף 6(ב)(8)-(10) – עוסקים בתשלום תגמולי ביטוח ע"י המבטח בסכום של 1 מליון ₪ ומעלה בכל המקרים יש להתייחס רק לסכומים שמקורם בחסכון ללא מרכיב הריסק.

סעיף 6(ב)(11) – מחייב את המבטח לבדוק בעת תשלום תגמולי ביטוח שמקורם בחסכון, אם סך תגמולי הביטוח ששולמו מכל חווי ביטוח החיים של מבוטח אחד במצטבר מתחילת השנה, 1 מליון ₪ ומעלה.

סעיף 6(ב)(12) – סעיף זה מחייב דיווח על כל הלוואה כנגד פוליסה מעל מליון ₪.

סעיף 6(ג)

סעיף 6(ג) – סעיף זה הוא החשוב מבין כל סעיפי הדיווח. על מבטח וסוכן ביטוח לבחון בשיקול דעת את הפעולה שהתבצעה (הפקדת כספים, מתן הלוואה, משיכת כספים וכדומה). במידה וקיים מידע על הלקוח יש לבחון האם הפעולה נראית תואמת לאותו פרופיל לקוח. פעולה שנראית על פניה כבלתי כלכלית (פדיון מוקדם עם קנס גבוה ללא הצדקה נראית לעין וכד'), תדרוש בהתאם לסעיף זה.

להלן דוגמאות לפעולות שעשויות לעורר חשד ולהיחשב לבלתי רגילות:

1. תשלום דמי ביטוח בסכום קרוב לסכום הקבוע בתבחין לדיווח אובייקטיבי, אך נמוך ממנו במעט.
2. איחור בהגשת אינפורמציה לצורכי אימות, על-ידי מקבל השירות.
3. כל פעולה בפוליסה שחלק מהמידע הקשור אליה אינו גלוי.
4. תשלום דמי ביטוח בשיק של צד ג', ולא של מקבל השירות.
5. העברת תשלום תגמולי ביטוח לצד ג' שאינו קשור לפוליסה.
6. מקבל השירות מפגין חוסר עניין בתנאי הפוליסה, ומתעניין רק באפשרויות הפדיון המוקדם.
7. מקבל השירות מסרב לשינויים בתנאי הפוליסה, גם כשהם מקנים לו יתרון.
8. סך ההלוואות כנגד פוליסת ביטוח חיים עולה על 1 מליון ₪.

7. פרטי הדיווח

פרטי הדיווח מתחלקים ל-3 קבוצות דיווח:

1. פרטים לגבי חוזה הביטוח.
 2. פרטים לגבי הפעולה או המקרה המדווח.
 3. פרטים לגבי הצדדים לעסקה.
- הפרטים הנדרשים אמורים לתת הסבר לרשות לאיסור הלבנת הון על האירוע כולו ועל הצדדים הנוגעים בדבר. במספר הוראות דיווח יש התייחסות לפעולות מצטברות, לעיתים מפוליסות שונות.

דיווח על פעולה רגילה או על פעולה הנחזית כבלתי רגילה, על-ידי מבטח או סוכן ביטוח, לפי סעיפים 6(א), 6(ב), 6(ג), צריך לכלול את פרטים הנוגעים לפוליסה המדווחת, לפעולה המדווחת ולמקבלי השירות בפוליסה המדווחת כמפורט בסעיף, יודגש כי בדיווחים על סכומים מצטברים בכמה פוליסות יש לציין את פרטי כל הפוליסות ופרטי כל הסכומים.

להלן מספר דגשים:

סעיף 7(1) - הפוליסה המדווחת

תאריך תחילת הביטוח ותאריך תום תקופת הביטוח כפי שנקבע בפוליסה. ערך יתרת החיסכון נכון למועד השערוך האחרון (ימולא רק על-ידי מבטח ולא על-ידי סוכן ביטוח);

סעיף 7(3) - הצדדים לפוליסה המדווחת

יש לרשום את פרטי כל מקבלי השירות בפוליסה, לרבות אם מקבל השירות בפעולה הספציפית המדווחת הוא מיופה כוח מזדמן שהוסמך לבצע פעולה באופן חד-פעמי וביצע את הפעולה המדווחת, לרבות פרטי בעלי שליטה בתאגידים שהוצהר לגביהם, לרבות "אחרים" שהוצהר לגביהם כי המוטבים פועלים בעבורם, ולרבות מבצע פעולה כמשמעותו בסעיף 2(ד). הפרטים יכללו: שם פרטי ושם משפחה, מספר זהות, מען כפי שנמסר ולא כפי שרשום במסמך הזהות, עד שני מספרי טלפון אם ידועים, תאריך לידה/התאגדות, ביחיד-מין, מעמד מקבל השירות לפי אחד מאלה – תושב, תושב חוץ, תאגיד ישראלי תאגיד חוץ.

8. איסור גילוי ועיון

ביחס לדיווח על פעולה הנחזית כבלתי רגילה - חל איסור מוחלט על מבטח או סוכן ביטוח לגלות עובדת דיווח כאמור, או מסמכים הקשורים בדיווח כאמור לאיש, לבד מאשר למפקח על הביטוח, לראש הרשות המוסמכת, או ע"פ צו בית משפט.

9. שמירת מסמכים

מסמך ההוראה לביצוע פעולה שדווחה לרשות המוסמכת ישמר ע"י מבטח וסוכן ביטוח לתקופה של שבע שנים לפחות מתום השנה בה בוצעה הפעולה. לדוגמא: תאריך ביצוע פעולה שדווחה כפי שנרשם בספרי המבטח – 21/3/2002 ; מסמך ההוראה לביצוע הפעולה ישמר לפחות עד 31/12/2009 ; ניתן לשמור מסמך סרוק בקובץ ממוחשב.

פרק ד': שונות

10. ניהול רישומים ושמירתם

מבטח חייב להקים מאגר ממוחשב הכולל את הפרטים של כל מקבלי השירות בפוליסות עליהן חלים חובות הזיהוי (פוליסות בפרמיה גבוהה בלבד): שם פרטי ושם משפחה, מספר זהות, תאריך לידה ביחיד, תאריך התאגדות בתאגיד, מין ביחיד, מען, הצו מחייב את המבטח לשמור באורח נגיש את הנתונים הכספיים בפוליסת ביטוח חיים לפיכך מבטח צריך לשמור באורח ממוחשב או על גבי מדיה אלקטרונית אחרת כל פעולה **כספית**, שבוצעה בפוליסות ביטוח חיים, לתקופה של שבע שנים לפחות מתום השנה בו הסתיימה חבותו על-פי הפוליסה.

11. מסירת מסמכים וידיעות

המפקח על הביטוח רשאי להסמיך כל אדם, לרבות מי שאינו עובד מדינה, לדרוש מסמכים וידיעות ממבטח וסוכן ביטוח, בנוגע למילוי חובותיהם לפי צו איסור הלבנת הון. מבטח וסוכן ביטוח חייבים להעביר למפקח על הביטוח או לאדם כאמור כל מידע שידרוש לצורך בחינת קיום הוראות הצו.

12. שמירת זכויות

החובות הקבועות בצו שבנדון, חלות על מבטח וסוכן ביטוח. לפיכך, הפרת אחת מהחובות הקבועות בצו, על-ידי המבטח או על-ידי הסוכן, אין בה כדי לפגוע בזכויות מקבל השירות על-פי הפוליסה. מבטח אשר התקשר בחוזה ביטוח ללא קבלת פרטי זיהוי מכל הצדדים לחוזה וארע מקרה הביטוח, לא יוכל להתנער מחבותו על פי החוזה.

13. סייג לתחולה

החובות לרישום פרטי זיהוי, דרישת מסמכי זיהוי, אימותם ושמירתם, וכן הצהרות מבוטח ובעל פוליסה על פעולה בעבור עצמם, הצהרת מוטב, הצהרת מורשי חתימה על בעלי שליטה בתאגיד, ניהול מאגר מידע ושמירת מידע על פעולות כספיות, יחולו רק על פוליסות חדשות וישנות בפרמיה גבוהה, ועל פוליסות חדשות וישנות שהפכו בעקבות פעולה בהן לפוליסות בפרמיה גבוהה. יודגש כי דיווח על פעולות, בפרט בהתייחס לפעולה הנחזית כבלתי רגילה (סעיף 6(ג)), יחול גם על פוליסות בפרמיה נמוכה. הוראות הזיהוי אשר בסעיפים 2 (א)-(ו), התצהירים הנדרשים עפ"י סעיף 4 וכן הניהול הממוחשב של פרטי הצדדים בפוליסה והפעולות הכספיות לא יחולו על חוזה ביטוח בפרמיה נמוכה אך מבטח רשאי להחיל את ההוראות הנ"ל גם על חוזים כאמור.

14. תחילה ותחולה

מועד כניסתו לתוקף של הצו - 17 בפברואר 2002.

15. הוראות מעבר

החובות לרישום פרטי זיהוי, דרישת מסמכי זיהוי אימותם ושמירתם וכן הקמת מאגר מידע על פרטי הזיהוי של מקבלי השירות, יחולו על פוליסות בתוקף (פוליסות שנכרתו לפני 17 בפברואר 2002), החל מ-17 בפברואר 2003, וזאת רק במועד ביצוע פעולה יזומה בהן. חובות אלה לא יחולו על פוליסות כאמור, אם הפעולה האמורה היא קבלת כל תגמולי הביטוח מהפוליסה.

במידה ובוצעה פעולה יזומה, שאינה קבלת כל תגמולי הביטוח, על המבטח:

(א) לעדכן ולאמת את פרטי הזיהוי של כל מקבלי השירות הרלוונטיים בפוליסה. אם מקבלי השירות אינם תושבים יש לדרוש גם מסמכי זיהוי.

(ב) לבדוק אם למבוטח או לבעל הפוליסה פוליסות נוספות אצלו, לעדכן ולאמת את פרטי הזיהוי של כל מקבלי השירות הרלוונטיים בהן. אם מקבלי השירות אינם תושבים יש לדרוש גם מסמכי זיהוי.

על כל חוזה ביטוח שנכרת לאחר יום התחילה יחולו כל הוראות הצו.

על אף האמור לעיל, לא תחול תקופת מעבר לגבי דיווח על פעולות החייבות בדיווח לפי סעיף 6 בפוליסות בתוקף. לעניין זה על חברת הביטוח חלה חובה לספק את פרטי הזיהוי המצויים אצלה.

ביחס לפוליסות בתוקף, אם בוצע אימות פרטי מקבל שירות שהוא תושב ישראלי/תאגיד ישראלי מול מרשם האוכלוסין/רשם החברות, יהיה המבטח פטור מדרישת מסמכי הזיהוי.

דוגמאות.

1. פוליסה נכרתה ב-1/1/1995, מועד תום תקופה 2010, בשנת 2000 הופקדו 21,000 ₪. ב-1/3/2003 הופקדו 2000 ₪ על-ידי מיופה כוח- חובות הזיהוי, דרישת המסמכים, אימותם ושמירתם וכן עדכון פרטים במאגר המידע, יחולו רק בעת ביצוע הפעולה ב-1/3/2003. על המבטח לעדכן את פרטי כל מקבלי השירות בפוליסה (בעל פוליסה, מבוטח, מיופה כוח ומוטב למקרה חיים שאינו מוטב שנקבע לפי זיקה ואינו מוטב קרוב), לבדוק אם למבוטח/בעל הפוליסה פוליסות נוספות אצלו ולעדכן את פרטי מקבלי השירות הרלוונטיים.
2. פוליסה נכרתה ב-1/1/1995, מועד תום תקופה 31/3/2004, בשנת 2000 הופקדו 21,000 ₪, ב-31/3/2004 מוגשת בקשת מוטב למקרה חיים לקבלת כל תגמולי הביטוח (לא בוצעו פעולות יזומות בין ה-17/2/2003-31/3/2004), סכום המשיכה 500,000 ₪ - לא יחולו ההוראות לעיל ואין חובת דיווח לפי סעיף 6(ב) (תיתכן חובת דיווח לפי סעיף 6(ג)), אלא אם כן נמשכו כספים במזומן או בצ'ק שאינו למוטב בלבד.
3. פוליסה נכרתה ב-1/1/1995, מועד תום תקופה 31/3/2004, בשנת 2000 הופקדו 21,000 ₪, ב-31/3/2004 מוגשת בקשת מוטב למקרה חיים לקבלת כל תגמולי הביטוח (לא בוצעו פעולות יזומות בין ה-17/2/2003-31/3/2004), סכום המשיכה 1,200,000 ₪ - לא יחולו ההוראות לעיל, אבל מאחר ומדובר בפעולה החייבת בדיווח לפי סעיף 6(ב), על המבטח לדווח לרשות לאיסור הלבנת הון בצירוף פרטי הזיהוי המצויים בידו.

בכבוד רב,

אייל בן-שלוש
המפקח על הביטוח